

De allereerst geschorste

ouderling voor een puzzle gesteld

KERKELIJK LEVEN

Eerst maar de nuchtere feiten.

24 April 1944 werd ouderling J. D. Feenstra door de Raden van de gereformeerde kerken te Rijswijk (Z.-H.) en 's-Gravenhage-Z. in zijn ambtelijke bediening geschorst, de eerste van de honderden ouderlingen, die volgen zouden. Zijn misdaad? Hij kon zich niet verenigen met de leeruitspraken der generale synode van Sneek-Utrecht 1942/43. De kerkeraad van Rijswijk begreep, dat men zo iemand niet ongestoord z'n gang kon laten gaan en achtte het niet vertrouwd, dat hij langer huisbezoek deed. Br Feenstra was van oordeel, dat hij zijn ambt in alle opzichten moest kunnen uitoefenen, op grond van de Drie Formulieren van Enigheid, door hem bij de aanvaarding van 't ambt ondertekend.

Maar hij was geen mouter. Hij verwekte geen „agitatie“. Hij schreef aan de kerkeraad: „Wanneer ondergetekende op huisbezoek is, zal hij zelf over de kwesties, die onze kerken beroeren, niet beginnen te spreken. Worden door personen, die bezocht worden, deze kwesties ter sprake gebracht, dan is hij van oordeel, dat hij zijn standpunt, op grond van de Heilige Schrift en onze Belijdenis, zooals dit door de bezaarden gezien wordt, mag en moet verdedigen“.

Als iemand nu wanen mocht, dat de bewuste kerkeraad hiermee tevreden zou zijn, heeft hij het grondig mis.

Er mochten in de kerken geen bezwaarde ambtsdragers zijn. Althans geen bezwaarde ambtsdragers, die hun consciëntie niet verloochenden.

Daarom werd br Feenstra als ouderling geschorst. Op grond van? Op grond van ketterij natuurlijk, zegt U. Iemand, die met de leer der kerk niet instemt, die het aandurft „Goddelijke waarheden“ niet te aanvaarden, is een ketter.

Weer mis.

Want er is wel een Bijbel, die de „gezonde leer“ bevat. Maar er is ook nog een synode. En als je nu van de Schrift leer afwijkt, zondig je..... tegen de Here, meent U? Neen, neen, dan zondig je tegen de synode.

Immers de kerkeraden van Rijswijk (Z.-H.) en 's-Gravenhage-Zuid vonnisten aldus: Wij schorsen U, gij die zich niet met de synodale leeruitspraken niet kunt verenigen omdat gij U onttrekt aan de verplichting, die art. 31 der K.O. aan alle ambtsdragers oplegt, en gij openbare scheurmaking, waarover art. 80 van die K.O. spreekt, in de hand werkt.

Met andere woorden: gij zijt ongehoorzaam aan de kerkelijke „overheden“. En dan komt er als tweede grond bij: en nu je niet denkt als de synode, sta je op de weg der scheurmakers. Want je werkt scheurmaking in de hand, dat is: je bevordert die, je begunstigt de ontwikkeling daarvan. Je hebt je geschaard aan de kant van die lieden, die op één lijn staan (art. 80!) met mensen, die voor de wereld eerloos zijn en in de kerk der afsnijding waardig.

En dat alles, omdat je „neen“ schudt, als de synode „ja“ zegt (ook, als je met dat „neen“ nog niet eens begint).

Ziet daar dus een „ketter“ geschorst wegens ongehoorzaamheid aan mensen. En dat op grond van een totaal verminkt artikel der kerkorde. Een artikel dat doorgeknijpt wordt, juist als het reformatisch begint te spreken: bij het woordje tenzij. En

dat volkomen Rooms is, als men dat laatste weglaat. Hoe durft men?

Ja, maar vergeet U niet: de synode had pas (23 Maart 1944) Prof. Schilder geschorst. En ze had al vroeger (16 Dec. 1943) uitgesproken, dat in de kerken niets mocht geleerd worden, dat niet..... enz.

Ook had ze verklaard (2 Febr. 1944) dat het besluit van de Gereformeerde Kerk van Kampen, hetwelk tot strekking had om vrijheid te laten aan de ambtsdragers, van de leeruitspraken van 1905 en 1942 af te wijken, in wezen niets dan scheurmaking was.

En als 't dan waar is, dat wat de synode besloot, de kerken besloten hebben, dan is het toch wel duidelijk, dat art. 31 K.O. moet ophouden bij „tenzij“ en dat je je aanstands, voetstoots en zonder tegenspreken aan de synode moet onderwerpen, op z'n minst „de facto“.

Twee kinderen Gods

Na Schilder, Holwerda door God ons afgenomen.
Zij gingen voor en erfden 't lot der vromen,
Want Christus Jezus, uit het graf eens opgestaan
Had ook voor hen bij God de schuld voldaan.

Zij streden saam de grote strijd voor vrijheid
In 's Heren Kerk; men wilde hen de blijheid
Om 's Heren Woord te prediken naar recht
Ontnemen door een dualend Kerkgerecht.

Onwetend van het Goddelijk bedoelen
Zit 's Heren Kerk in droefheid weer ter neer,
En richt de blik omhoog tot God de Heer.

O, mochten allen toch de ernst doorvoelen
Van 's Heren prediking in deze mannen dood,
En bidden God om hulpe in de nood.

J. BLOKHUIS.

De synode-vrezende kerkeraad had dus precies uitgevoerd, wat zijn hoge gebiedster verlangde.

En zo blijft de toestand, jaar in, jaar uit: 1945, 1946, 1947 etc.

Tot de synode ineens ontdekt, dat er een „nieuwe situatie“ is ingetreden. Tot deze ontdekking komt ze door het schitterend succes van deputaten tot samspreking met Ds B. A. Bos en de zijnen. En nu wordt een grootscheepse „herenigings“-actie op touw gezet. Daartoe behoort o.a. „dat de kerkeraden moeten nagaan of door hen wellicht schorsingen zijn toegepast op gronden, die met de besluiten der generale synoden niet in overeenstemming zijn te achten en, indien zulks het geval mocht blijken, het noodige te willen doen tot redres“.

Daarvan hadden de kerkeraden van Rijswijk en 's-Gravenhage-Zuid zich niets aan te trekken. Zij waren gehoorzaam geweest en onderworpen; de zenders hadden zich (geheel tegen de regel van Joh. 13:16 in) diep gebogen voor hun gezanten. Maar op de duur (twee jaar nadat de Haagse synode haar „herenigings“-actie aanving) begon men er toch anders over te denken. Nu men goed op de synode „lette“ werd men gewaar, dat ze (zonder iets publiek terug te

nemen) een heel andere koers volgde dan in het begin. En vandaar dat de buigende kerkeraden (waar blijft hier ergens het eigen oordeel van mannen, door de Schrift aangesproken als kubernéseis, d.w.z. die 't roer van 't schip in handen hebben en verantwoordelijk zijn voor de vaart?) meenden, ook hierin de synode te moeten volgen. Zij zenden (let op de datum) aan br Feenstra het volgende briefje:

Rijswijk (Z.H.), 15 Dec. 1951.

De Weled. Heer P. D. Feenstra,
Jaagpad 7, Rijswijk Z.-H.

Zeet geachte Heer en Broeder,

De kerkeraden van Den Haag-Z. en Rijswijk Z.-H., in gecombineerde vergadering bijeen op Maandag 10 December 1951, hebben besloten uit te spreken, dat zij, geliet op de besluiten van de Generale Synode van de Geref. Kerken van 1949-'50 te 's-Gravenhage, in de huidige situatie niet tot Uwe schorsing in het ambt, zoals deze in April 1944 is geschied, zouden zijn overgegaan.

Aangezien tevens werd besloten, dat door de Kerkeraden van Rijswijk vorenstaand besluit namens voornoemde kerkeraden aan U zou worden medegedeeld, wordt U bij deze van het vorenstaande in kennis gesteld.

Met broedergroeten en hoogachting.

Namens de Kerkeraad van de Geref. Kerk van Rijswijk.

(w. g.) VAN DER PUT, Scriba.

Ja, en wat nu?

Wat betekent deze geste?

Wordt de eens uitgesproken schorsing opgeheven?

Dat staat er niet.

Wordt de eens uitgesproken schorsing gehandhaafd?

Dat staat er ook niet.

Een puzzle.

O, 't is om er tureluurs van te worden. Wat zin, wat waarde heeft zo'n briefje voor God en de mensen?

Eén van beide: of br Feenstra was schorsingswaardig, dat is naar art. 80 een bedrager van grove openbare zonde, of hij was niet schorsingswaardig. In het eerste geval: houdt vol, kerkeraden, in 't bidden, waarvan Uw briefje spreekt, tot Feenstra zich bekeert, of tot de Here zegt: spreek Mij niet meer van deze zaak.

Maar was hij niet schorsingswaardig, dan is er groot onrecht gepleegd. En dan heeft men dat grote onrecht meer dan 7½ jaar laten duren. En dan zulk een briefje? Schande.

U zoudt in de huidige situatie niet tot schorsen zijn overgegaan? Wordt dan mededeel aan openbare grove zonde bepaald door de situatie, en niet door Gods wet? Of zegt U: we zien het thans beter, het mocht ook in 1944 niet — waarom dan niet openlijk Uw berouw uitgesproken en getoond over deze droeve daad?

Misschien hebt U van Dr Praamsma geleerd: br Feenstra is weggelopen. En die weglopen vallen niet meer onder de jurisdictie der kerk. Die zijn niet meer te bereiken. Hun schorsing kan dus niet teruggenomen worden.

O, de wereld van de drogredenen! Want gesteld eens, dat br Feenstra was weggelopen (des neen; hij is bij de kerk gebleven, die kerk die zich houdt aan Schrift, Belijdenis en K.O.) — onverschillig tegenover wie de kerk ook onrecht begaat, al was het de meest brute heiden, 'teerste wat de Here vraagt, is: schuldenkenning, berouw, herstel. In dit geval: br Feenstra, wilt U om 's Heren wil 't aan U begane onrecht vergeven, en weer als ambtsdrager in ons midden plaats nemen?

Dat was op 't standpunt van de vooreen schorsende kerkeraad eenvoudige plicht geweest.

Maar we laten br Feenstra zelf aan 't woord.

Hij schreef:

vorig verhaal), dat Limau ook propaganda had gemaakt in Maraboh, een kleinere kampung in de buurt.

In een land als dit, is elk nieuwtje van grote waarde. Elke ontmoeting, die iemand heeft, wordt des avonds uitvoerig besproken in de kampungs. Hoewel hier geen druk telefoonverkeer is, geen plaatselijk nieuwsblad, geen omroeper, toch weet men hier tot in verre uithoeken, wat in andere plaatsen gaande is. Terwijl ik in Sosok eens zat te wachten in de jeep, totdat de dokter van zijn patiënt terugkwam, sprak me een man aan, die me vroeg of ik de guru was. Toen bleek, dat hij wist, wat ik aan mensen uit het Balantianse, 30 tot 40 km voorbij Sosok, de rimbu in (toen zij in Ngabang waren geweest) verteld had. Dat betekent dus, dat, zonder dat ik het vraag, niet alleen over onze personen, maar ook over onze vertellingen gesproken wordt. We lezen van Paulus, dat hij zo dankbaar is, omdat er „in de gehele wereld“ over het Evangelie gesproken wordt (Rom. 1:8; Phil. 1:18 en Col. 1:6). Wanneer we daaraan denken, dan krijgt elke ontmoeting een betekenis.

Betekent dat nu, dat deze mensen zo graag christen willen worden? Natuurlijk niet! Dat wil geen mens graag worden. De begeerte een christen te zijn kan alleen uit een wedergeboren hart opkomen, maar wij weten ook, dat dat opnieuw-geboren worden een zaak is, die de Heere heel nauw heeft verbonden aan de Kerk en de prediking des Woords (Gal. 4:26). En,

Geachte H.

Uw schrijv
ords ontvan
zekere hoog
deel der lief
geven een g
U in de za
begane onre
mij, dat ger
onjuiste visi
Omdat th
versta, me
clusies welk
mogelijk zo
de situatie
naar het ha
en ter harte

In de jar
vergadering
nomen na d
enigheid en
voor beris
vergadering
en de onwe
mochten aa
immers verg
dig te houd
tikel zijn z
alle rechts
besluiten te
nageleefd. E
het nemen
alleen volge
synodes ker
van Belijden
lijke rechten
gesproken c
zen van de
ongeldig wa
opleggen. G
kannen doe
ken hebben
dige) bindis
bleven van
ongeldige t
menschap
zelfs door

Dat is
van Rulle
ciale Gron
Prof. Holw
zijn overz
van Zaterd
inderdaad.
weten, hoe
noegen Go
tegen zijn
ging, nad
gebracht, w
profeet, di
hoewel dat
Prof. Holw
kent — w
van Rulle
tingsvonn
de zin, wa
ken, als z
lie geroepe
geroepen v
Zijn schor
Goddelijk

terwijl wij
mensen on
de kampu
den wil, c
kondigen.

Zo ontz
een christ
de dagen
sneuvelde,
vele omzw
waar hij v
kreeg. Nu
nistrateur
„Ja, mene
maar de
houden ge
verdrietig,
veelzegger

Op één
toen mez
Meteen v
Ik kende
bische afk
een begre
geconstat
ders dan
se vloek.
vloeken v

ONTMOETINGEN

Beste Vrienden,

Haast had ik hierboven gezet: „Toevallige Ontmoetingen“, want zo noemen we dat meestal; maar ook ik heb vroeger geleerd, dat het woord „Toeval“ een gevaarlijke betekenis heeft gekregen en juist bij ontmoetingen als waarvan ik nu vertellen wil, is 't voor mij heel duidelijk, dat er niets „bij geval“ geschiedt.

Een voorbeeld. Aan boord van de boot, die ons van Java naar Borneo bracht, kwam ik in aanraking met een groepje heel moderne mensen, die onze gedachten omtrent de Kerk en ons werk maar „heel raar“ vonden. Op één na, die, bemerkende, dat ik als volslagen vreemdeling in Kalimantan Barat (dat is de Indonesische naam voor West-Borneo) zou staan, mij in een afzonderlijk gesprek zijn diensten aanbod, om me bij de onderwijs-autoriteiten in Pontianak te introduceren. Die goede man heeft daar een halve dag aan opgeofferd en bracht me o.a. in contact met..... de christelijke Hoofdinspecteur Huta Péa, een Tapanulijer, die mij tot de dag van zijn overplaatsing met veel raad terzijde heeft gestaan. „Omdat we van één geloof zijn, meneer“ zo antwoordde hij, toen ik hem

de laatste keer nog eens bedankte. Iets dergelijks maakte mijn vrouw mee, die in Pontianak naar een tandarts ging. Die arts is een chinese dame. Iedereen weet, hoe vreselijk duur tandheelkundige hulp hier is, maar deze dame weigerde mijn vrouw iets in rekening te brengen. „Arbeiders op de zendingsterreinen helpen we gratis, mevrouw“ was haar bescheid. We hebben dat dankbaar aanvaard, want de reis alleen kost ongeveer evenveel als het trekken van een heel gebit in Nederland.

Een enkele keer ga ik wel eens met de dokter mee, wanneer hij geroepen wordt in een kampung, die alleen te voet bereikt kan worden. Terwijl de dokter daar zijn werk doet, probeer ik dan wat met de mensen te praten. Reeds beschreef ik een paar van die ontmoetingen in Sandaung, in Ngedang en in Darit (daar zonder dokter). Zo was het nu ook in Limau, een dorp van ruim 250 inwoners. Dat noemen we een grote kampung. Wat doet het wonderlijk aan, wanneer je dan vertelt, waarom we gekomen zijn en wat ons doel is, en het blijkt dan, dat deze mensen juist er aan toe waren om een heel primitief schoolje te bouwen voor hun kinderen, maar..... ze konden geen onderwijzer krijgen. Ja, wel een mohammedaanse, maar dat wilden ze juist niet. Sinds die ontmoeting is er weer een gemeenschap bij, die zich beijvert iets voor de verwezenlijking van onze plannen te doen. Later hoorde ik bij Djelappé (reeds bekend uit een

an in het be-
teraden (waar
van mannen,
rnesels, d.w.z.
en en verant-
en, ook hierin
en (let op de
briefje:

15 Dec. 1951.

D. Feenstra,
K. Z.-H.

swijk Z.-H., in
andag 10 De-
zen, dat zij, ge-
van de Geref.
in de huidige
abt, zoals deze
ergegaan.
oor de Kerke-
ens voornoem-
deeld, wordt U
esteld.

ik van Rijswijk,
R. PUT, Scriba.

ig opgeheven?

gehandhaafd?

den. Wat zin,
en de mensen?
shorsingswaar-
in grove open-
nardig. In het
t bidden, waar-
ich bekeert, of
aer van deze

lig, dan is er
heeft men dat
uren. En dan

uatie niet
dan mededeel-
de situatie,
zien het thans
arom dan niet
en en ge-

na geleerd: br-
pen vallen niet
zijn niet meer
iet teruggeno-

Want gesteld
des neen; hij is
adt aan Schrift,
genover wie de
le meest brute
s: schulderken-
Feenstra, wilt
recht vergeven,
plaats nemen?
n de voor-
a a d eenvou-

't woord.

ganda had ge-
ng in de buurt.
an grote waar-
eft, wordt des
ipungs. Hoewel
een plaatselijk
t men hier tot
tsen gaande is.
ten in de jeep,
ugkwam, sprak
de guru was.
mensen uit het
sok, de rimbua
t) verteld had.
het vraag, niet
over onze ver-
an Paulus, dat
gehele wereld"
t (Rom. 1:8;
e daaraan den-
betekenis.
zo graag chris-
Dat wil geen
christen te zijn
opkomen, maar
en worden een
verbonden aan
Gal. 4:26). En,

Rijswijk, Z.-H., 28 Maart 1952.

Aan de Raad van de (zich noemende)
Gereformeerde Kerk te Rijswijk Z.-H.

Geachte Broeders,

Uw schrijven van 15 December 1951 mocht ik in goede
orde ontvangen. De bedoeling daarvan kan ik tot op
zekere hoogte waarden, wanneer ik n.l. naar het oor-
deel der liefde aanneem, dat U daarmee wilt te kennen
geven een gevoel van schuldbesef over het in 1944 door
U in de zaak der Gereformeerde Kerk alhier jegens mij
begane onrecht. Echter bedroeft het mij en velen met
mij, dat genoemd schrijven blijk geeft van een radicaal
onjuiste visie op de kerkelijke stand van zaken.

Omdat ik in deze mijn verantwoordelijkheid jegens U
versta, mede in het voorkómen bij U van verkeerde con-
clusies welke een stilzwijgen mijnerzijds op Uw schrijven
mogelijk zou veroorzaken, wil ik kortelijk aangeven hoe
de situatie heden ligt, in de hoop, dat U deze dingen
naar het heilig recht des Heren zult willen overwegen
en ter harte nemen in woord en daad.

In de jaren 1944 en volgende zijn door de meerdere
vergaderingen de vele U bekende tuchtmaatregelen ge-
nomen na de leeruitspraken, die oorzaak waren van on-
enigheid en verwarring. De verantwoordelijkheid hier-
voor berust bij de plaatselijke kerken, die deze meerdere
vergaderingen als haar lasthebbers hadden aangesteld
en de onwettige overschrijding harer last niet als geldig
mochten aannemen. Blijkens art. 31 K.O. zijn de kerken
immers verplicht om geldige besluiten voor vast en bon-
dig te houden, doch blijkens het „tenzij“ in genoemd ar-
tikel zijn zij evenzeer verplicht aan ongeldige besluiten
alle rechtskracht te onzeggen door de nietigheid der
besluiten te constateren. Deze verplichting is door U niet
nageleefd. Immers U hebt genoemde tuchtbesluiten, tot
het nemen waarvan de synodes onbevoegd waren — niet
alleen volgens de Schrift die geen ambtelijke macht van
synodes kent, doch ook volgens de duidelijke bepalingen
van Belijdenis en Kerkenorde (hetgeen zelfs de wereld-
lijke rechters in Nederland vrijwel unaniem hebben uit-
gesproken door te ontkennen, dat de synode tot het we-
zen van de kerk behoort) — en die dus onverbindend,
ongeldig waren, als verbindend, geldig aan de kerk willen
opleggen. Gode zij dank hebt U dit gelukkig niet geldig
kunnen doen. Een aantal leden der Gereformeerde Ker-
ken hebben zich tijdig van de door U besloten (ongel-
dige) bindingen vrijgemaakt en zijn daarmee leden ge-
bleven van de Gereformeerde Kerk, terwijl U door de
ongeldige besluiten in te voeren een nieuwe (kerk)ge-
meenschap hebt gesticht op nieuwe grondslag, hetgeen
zelfs door de burgerlijke overheid te constateren is, in-

dien de stukken op tafel zouden komen.

In dit licht gezien is Uw gehele actie van thans zin-
loos en misleidend. Zinloos, omdat in de Gereformeerde
Kerk, waarvan ik voor en ná 1944 lid was en ben ge-
bleven, mijn schorsing van Uwentwege nimmer als gel-
dig is aanvaard en voor deze kerk van een opheffing
dus geen sprake kan zijn. Misleidend, omdat hierdoor aan
het kerkvolk wordt gesuggereerd, dat U bevoegd zoudt
zijn als voortzetting van de Gereformeerde Kerk over
mijn schorsing te oordelen, terwijl U toch slechts als
kerkeraad van een andere (kerk)gemeenschap dan die
van de Gereformeerde Kerk een oordeel hebt uitgespro-
ken en hebt kunnen uitspreken. Deze Kerk is toch daar
waar de oude grondslagen gevonden worden en niet bij
hen, die formules in strijd daarmee voor zich als bin-
dend hebben aanvaard, ook al zijn zij numeriek in de
meerderheid.

Tenslotte betreurt ik het, nog afgezien van Uw ver-
keerde uitgangspunt, dat U niet hebt kunnen komen tot
een openlijke belijdenis van Uw zonden van April 1944,
doch — naar ik uit Uw woorden moet aannemen — Uw
toevlucht hebt gezocht tot een formulering, die beoogt
Uw prestige te redden.

Broeders, wilt deze zaak ernstig overwegen. Ik ben
mij ervan bewust het conflict hier scherp te hebben ge-
steld. Niet uit lust om te wonden, doch om te genezen
in de weg van het recht, dat toch zeker in de kerk des
Herens gevonden en beoefend moet worden. Alleen in
deze weg, en niet in die van een tolerantie van wat U
blijkens de door U aanvaarde synodebesluiten als zonden
behoort te zien, zal ware vereniging niet alleen mogelijk
en geoorloofd, doch ook naar Gods wil geboden zijn. En
deze weg is geen andere dan terugkeer tot de Gerefor-
meerde Kerk in vrijmaking van de zondige besluiten van
de synodes van 1939—1943 en volgende.

Geve de Here U Zijn onmisbare zegen in het overwe-
gen van deze zaak.

Een afschrift van dit schrijven deed ik ter inlichting
aan Uw zusterkerk te 's-Gravenhage-Zuid toekomen, die
mede schuldig is aan het nemen van mijn schorsingsbe-
sluit.

Hoogachtend,

(w. g.) P. D. FEENSTRA.

We voegen hieraan niets toe.

Hoe ver kan de kerkpolitiek een gemeente doen
afdriven.

Ik heb van Rijswijk en Den Haag-Zuid in 't ver-
leden andere dingen gezien. Eheu, quantum mutatae
ab illis!

P. D.

Prof. Holwerda als profeet gedetailleerd?

Dat is de ontstellende conclusie, die de Heer E.
van Ruller, Hoofdredacteur van de Nieuwe Provin-
ciale Groninger Courant trekt, als hij bij de baar van
Prof. Holwerda diens levensgang overziet en van dit
zijn overzicht rekenschap geeft in zijn „Weekend“
van Zaterdag 13 Mei 1952. Een ontstellende conclusie
inderdaad. De Heilige Schrift laat ons zeer duidelijk
weten, hoezeer over 'n profeet die deraileert, 't onge-
noegen Gods gaande wordt gemaakt. De profeet, die
tegen zijn instructies in bij een „collega“ op bezoek
ging, nadat hij Gods woord aan Jerobeam had over-
gebracht, werd door een leeuw verslagen. Een andere
profeet, die weigerde zijn ambtgenoot toe te takelen,
hoewel dat bevel Gods was, onderging hetzelfde lot.
Prof. Holwerda als profeet gedetailleerd, dat bete-
kent — waarom het te verbloemen — dat de heer
van Ruller het over Holwerda uitgesproken afzet-
tingsvonnis nu serieus genomen wil zien: serieus in
de zin, waarin de Dordtse Canones het woord gebrui-
ken, als zij zeggen, dat degenen die door het evange-
lie geroepen worden serio, serieus, ernstig, welgemeend
geroepen worden. Holwerda serieus, ernstig geschorst.
Zijn schorsingsvonnis is niet een menselijk, maar een
Goddelijk oordeel. Nogmaals: het heeft geen zin te

verbloemen, dat dit de betekenis is van de conclusie,
waartoe de heer van Ruller gekomen is. Het is de
naakte werkelijkheid van zijn mening die uit zijn
„Weekend“ spreekt, hoe sereen het ook is gesteld, en
hoezeer van Ruller ook verzekert, dat in dit alles zijn
waardering voor Holwerda ongerept is gebleven. Let
wel: „in dit alles“ is juist begrepen dat profetische
deraillement! Ondanks dat bleef de waardering van
de heer van Ruller ongerept. Maar hij en wij hebben
toch zeker te maken met de vraag of de waardering
van de Zender der profeten ongerept blijft ten aan-
zien van een gedetailleerde gezondene. En passant
wordt ook even uitgesproken, dat het schorsingsvon-
nis van Schilder niet te handhaven valt. Immers ver-
zekert de heer van R.: „Schilder bleef in de oude
reformatische lijn.“ Zulks in tegenstelling met Hol-
werda, wiens lijn afgebogen is naar het piëtisme!
Daarin ziet de heer van R. juist Holwerda's profet-
isch deraillement.

Hoort toe, hoe de heer van Ruller dit voor Hol-
werda vernietigende oordeel formuleert. Hij stelt, dat
Holwerda aanvankelijk zijn profetisch charisma goed
heeft gebruikt. Van Ruller heeft dit zelf kunnen con-
stateren uit menige prediking, die hij van de Amers-

PREDIKING DER HEILSGESCHIEDENIS.

De ervaring leert ons, dat de prediking over his-
torische teksten dikwijls neiging vertoont, resultaten
van zielkunde, beschrijving van „zielsgestalten“ te
geven, typen van godsvrucht te tekenen, illustraties
bij de ons bekende „leer des heils“.

De prediker moet begrijpen, dat bij elken historischen
tekst het abc voor de methode eener gehoorzame bedie-
ning des Woords dit is: den tekst (als hij historisch is)
te bezien in onmiddellijk verband met EEN algemeen
gedachtenschema; n.l. de eenigheid der heilsgeschiede-
nis, de eenheid van Gods ééne zelfopenbaring in den
Logos.

Een preek over een „historische stof“ is dan alleen
préék, als zij Gods werk van zelfopenbaring ter ver-
lossing in Christus aanwijst, gelijk dat werk voortge-
schreden is tot op dat bepaalde „tijdsgericht“, waarin
de tekst ons inleidt en wanneer zij dat „bepaalde punt“
van ontwikkeling van Gods werk in verband zet met
heel de „lijn“ van dit werk. (Al de eeuwen, al de
Schriften door).

K. S.

foortse dienaar des Woords heeft mogen horen. „Pro-
fetic“, zo zegt van R., „is het woord Gods spreken,
hoe of de omstandigheden zich dan ook voor doen.
Holwerda deed dit, hoe of hij dan ook kwam te staan.“
Dit Holwerda uit zijn Amersfoortse periode erende
oordeel baseert hij op het feit, dat Holwerda eens ge-
zegd heeft: „Gelooven, dat is als de menschen je alles
ontnemen, vast overtuigd zijn van de belofte Gods, en
daaruit dan ook leven“. Maar na dit erende oordeel
komt het volgende uit de pen van de heer van R.:
„Toch blijft een analyse van Holwerda uitermate
moeilijk. Naar mijn mening is hij aan zijn oorspron-
kelijk uitgangspunt niet trouw gebleven. In de loop
der jaren, in de bewogen jaren van de oorlog en van
de kerkelijke strijd, sloeg hij om. Hij werd v a n
d e o b j e c t i v i s t d e s u b j e c t i v i s t (ik
spatieer, v. d. S.), van de voorwerpelijke de onder-
werpelijke. Hij heeft de spanning van de profeet niet
kunnen verdragen. De omstandigheden hebben hem
overwonnen.“

Nu moet je niet altijd elk woord van een scribent
op een goudschaaltje wegen. Het is te vergeven als
eens ergens ter typering een term wordt gebruikt, die
op de keper beschouwd onjuist is, maar toch in het
verband waarin hij voorkomt, en om het doorgaande
gebruik dat er van gemaakt wordt wel duidelijk is.
Zo heeft het op zichzelf niet al te zeer te veront-
rusten, dat voor die door de heer van R. geconstrueerde
eerste periode van Holwerda's ambtsdienst de term
objectivist als kwalificatie wordt gebruikt. Ofschoon
iemand, die Holwerda wil eren dan toch wel moet be-
denken, dat onze overleden broeder die term ter kwa-
lificatie van zijn ambtsdienst, indien zij serieus be-
doeld ware, zou hebben gehaat. Hij haatte trouwens
heel de problematiek die als vraagstelling opwerpt:
moet de prediking onderwerpelijk of voorwerpelijk
zijn. Hij moest ook niets hebben van een evenwichts-
constructie tussen die twee. Hij wilde niet een
stukje voorwerpelijkheid en een stukje onderwer-
pelijkheid. Het was immers zijn Schriftuurlijke over-
tuiging, dat waarachtige bediening van Gods woord,
van begin tot eind Schriftontsluiting moet zijn voor
de gemeente des Heren. Niet een stukje uiteenzetting
en een stukje toepassing, maar van begin tot eind
Schriftopening voor het volk Gods. Schriftopening die
die naam verdient spreekt daarom van het begin tot
het eind het horende „subject“ aan. Hoe zou het an-
ders kunnen, daar immers Gods beloften, die met be-
vel van geloof en bekering tot ons komen, altijd aan
de gemeente en daarin aan alle leden der gemeente

onder woorden bracht, toen hij tot zijn kampingbe-
woners zei: „Deze tuan hóort bij ons.“

Bij Limau ben ik in een rivierte gevallen (geen
mens was er bij) en in Maraboh ben ik door een zeer
wrakke vloer gezakt en heb ik op pepermuntjes ge-
tracteerd, maar een maand later sprak ik iemand uit
Darit (82 km daar vandaan) en ze wist het me te
vertellen!

Soms word ik uitgenodigd bij officiële gelegenheden.
De Indonesiërs zijn verzot op redevoeringen. Op een
ouderavond van de Lagere School werden maar even-
tjes 23 speeches afgelezen. En vaak mooi, hoor!
Ik knijp 'm dan als een dief, want ik weet, dat ik ook
zal moeten spreken. Meestal eerst de voorzitter, dan
de hoogste autoriteit, dan de „tuan“. Zó heb ik ook
wel eens onze doelstelling naar voren mogen brengen.
En dan blijven de reacties heus niet uit. Niet op die
avond, maar later. En dan kunnen we zien, hoe er
van ons belijden iets uitgaat: het wekt verzet, maar
veroorzaakt ook toenadering. Misschien straks haat
— en broederschap. En beide horen bij het komen
van het Koninkrijk der hemelen.

En heerlijk is het voor ons, die hier zijn, te weten,
dat zovelen in het vaderland met ons meeleven en
..... mee-bidden.

Tot een volgend maal, misschien, *shirapinfi*
nan law tollifi nan vrad ab nan "hondoo". ind ravel
Ngabang, Dec. '51. *ind "hondoo" W. J. P. MOERKOERT.*